

НІКІТІШИН

Андрій Олександрович
0635644917@ukr.netк.е.н., доцент,
Вінницький
торгівельно-
економічний інститут
КНТЕУ

УДК 336.027

ВПЛИВ ПОДАТКОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ НА НАУКОВО-ДОСЛІДНУ ТА
ІННОВАЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ

THE IMPACT OF TAX REGULATION ON RESEARCH AND INNOVATION

У статті розглядаються податкові інструменти стимулювання науково-дослідної та інноваційної діяльності в розвинених країнах та Україні. Доведено, що найширші можливості для стимулювання інноваційного розвитку передбачають пільги з податку на прибуток підприємств, серед яких найбільшого поширення набули дослідницькі податкові знижки та кредити. Встановлено, що підвищити ефективність державного регулювання інвестиційно-інноваційних процесів, в першу чергу, можливо за допомогою важелів податкового регулювання.

В статье рассматриваются налоговые инструменты стимулирования научно-исследовательской и инновационной деятельности в развитых странах и Украине. Доказано, что широкие возможности для стимулирования инновационного развития предусматривают льготы по налогу на прибыль предприятий, среди которых наибольшее распространение получили исследовательские налоговые скидки и кредиты. Установлено, что повысит эффективность государственного регулирования инвестиционно-инновационных процессов, в первую очередь, возможно с помощью рычагов налогового регулирования.

The article considers ways to tax stimulate research and innovation in the developed countries and Ukraine. The most popular forms of the corporate income tax incentives are research tax discounts and credits. Found that increase the effectiveness of state regulation of investment and innovation processes, first of all you can, using the leverage of the tax regulation.

Ключові слова: податки, податкове регулювання, податкове стимулювання, науково-дослідна та інноваційна діяльність, зарубіжний досвід

Ключевые слова: налоги, налоговое регулирование, налоговое стимулирование, научно-исследовательская и инновационная деятельность, зарубежный опыт

Keywords: taxes, tax regulation, tax stimulation, research and innovation activity, foreign experience

ВСТУП

В сучасних умовах високо розвиненні країни світу все активніше використовують інструменти податкового регулювання для стимулювання нових досліджень та розробок, збільшення інвестицій у наукоємні галузі виробництва. Такі податкові інструменти, поряд із іншими заходами урядової підтримки, збільшують продуктивність праці, сприяють появі нової високотехнологічної продукції, знижують собівартість вже існуючої, стимулюють експорт, що в кінцевому рахунку сприяє економічному зростанню. Зазначене обумовлює значну актуальність обраної теми дослідження.

Аналізу державної підтримки науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт (НДДКР), в тому числі через податкові механізми, присвячено ряд праць таких авторів як: А.В. Білюк, О.В. Жилінська, О.О. Молдован, І.В. Точиліна, Д.В. Чеберкус та ін.. Проте, залишаються не повністю дослідженими питання діючого стану податкового стимулювання таких робіт в Україні та за кордоном.

МЕТА РОБОТИ полягає у розкритті сучасних механізмів та інструментів впливу податкового регулювання на інноваційну, науково-дослідну та дослідно-конструкторську діяльність в Україні та за кордоном.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічною та інформаційною основою роботи є наукові праці, інформація Державної служби статистики України, ресурси Internet, нормативно-правові акти та матеріали Світового банку.

При проведенні дослідження використано методи структурно-логічного аналізу, порівняння та узагальнення.

РЕЗУЛЬТАТИ

Науково-дослідні, дослідницько-конструкторські роботи та інновації є важливими драйверами підтримки і стимулювання економічного зростання, а тому високорозвинені країни світу активно використовують податкові інструменти для їх стимулювання, застосовуючи, як непряму державну підтримку (по-

даткові пільги), так і пряме державне фінансування (табл. 1).

Данні табл. 1 засвідчують зростання загальної державної підтримки бізнес-досліджень, науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт у таких провідних країнах Європейського Союзу як Бельгії, Нідерланди, Франція, Австрія та Великобританія. Лише у Німеччині показник аналізованої підтримки дещо зменшився з 0,08 % ВВП у 2006 р. до 0,07 % у 2016 р.

З огляду на важливу роль витрат на НДДКР у підвищенні рівня знань, людського капіталу та в цілому

соціально-економічного розвитку суспільства, для посилення конкурентних позицій на міжнародній арені Україні необхідно відійти від практики застосування фрагментарного підходу та застосування локальних інструментів податкового регулювання таких витрат, розвиваючи комплексні та системні механізми їх стимулювання.

Вище зазначений висновок підтверджується невідомим місцем України серед інших країн світу за статистичним показником поточних та капітальних витрат (державних та приватних) на дослідження та розробки, як відсотка ВВП країни (рис. 1).

Таблиця 1

Пряме державне фінансування бізнес-досліджень та податкові пільги для науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, % ВВП [розроблено на підставі [1]].

Назва країни	Рік	Вид підтримки		
		Непряма державна підтримка через податкові пільги НДДКР	Пряме державне фінансування	Загальна державна підтримка
Бельгія	2006 р.	0,05	0,07	0,12
	2014 р.	0,28	0,11	0,39
Нідерланди	2006 р.	0,07	0,03	0,10
	2014 р.	0,15	0,02	0,17
Франція	2006 р.	0,09	0,15	0,24
	2014 р.	0,28	0,11	0,39
Німеччина	2006 р.	0,00	0,08	0,08
	2014 р.	0,00	0,07	0,07
Австрія	2006 р.	0,07	0,10	0,17
	2014 р.	0,14	0,13	0,27
Великобританія	2006 р.	0,05	0,07	0,12
	2014 р.	0,13	0,10	0,23

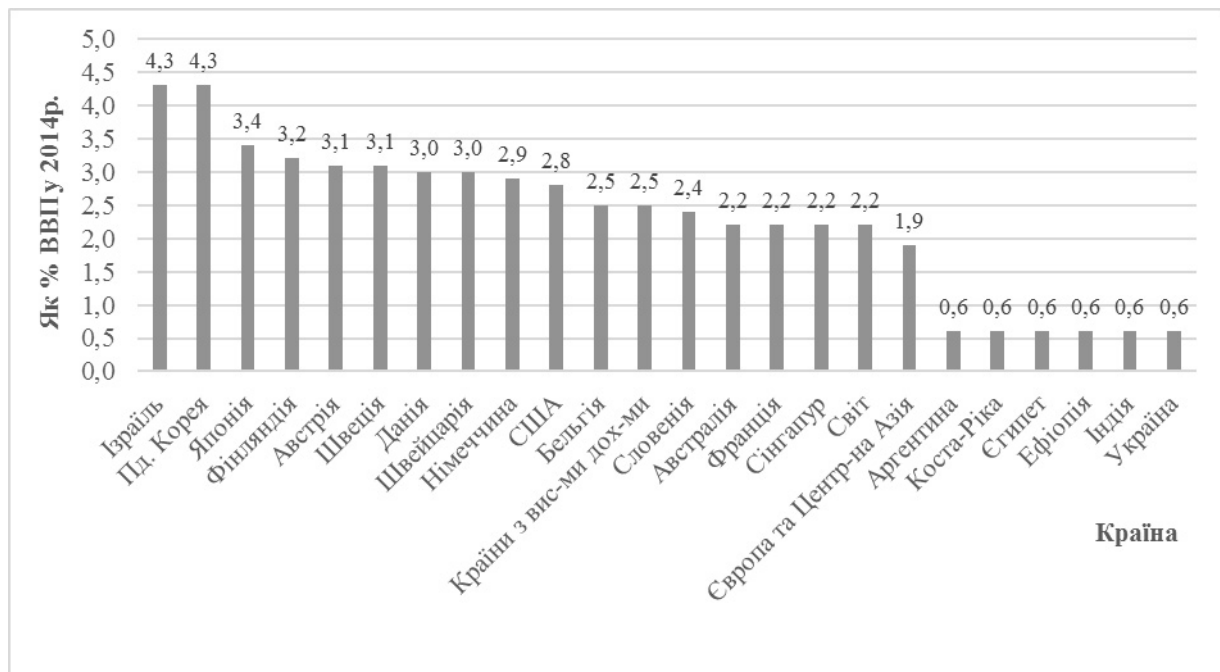

Рис. 1. Поточні та капітальні витрати (державні та приватні) на дослідження та розробки [побудовано автором на підставі [2]]

Відповідно до даних Світового банку, країни з високими доходами спрямовують на поточні та капітальні витрати (державні та приватні) на дослідження та розробки в середньому 2,5% від ВВП. В Україні даний показник дорівнює лише 0,6% від ВВП, що є

рівним таким країнам як Аргентина, Коста-Ріка, Єгипет, Ефіопія та є значно нижчим від середнього показника країн Європи та Центральної Азії – 1,9% від ВВП.

Саме тому податкове регулювання у середньо- та

довгостроковій перспективі, наслідуючи приклад високорозвинених країн світу, має стимулювати даний драйвер соціально-економічного зростання в нашій країні.

Для більш глибокого дослідження реальної ситуації в Україні звернемо увагу на кількість організацій (підприємств), які виконують наукові та науково-технічні роботи, до яких відносяться організації незалежно від організаційно-правових форм господарювання, що займалися у звітному році науковою та науково-технічною діяльністю (рис. 2).

Примітки: починаючи з 2006р. не звітують організації, які виконували лише науково-технічні послуги; за 2014-2015 рр. дані наведені без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення

антитерористичної операції.

Дані статистичних спостережень засвідчують чіткий негативний тренд у кількості організацій, які виконують наукові дослідження й розробки в Україні. Так найбільша кількість таких організацій здійснювало діяльність у 2005 р., зменшившись до 978 у 2015 р..

Незважаючи на те, що загальна вартість виконаних власними силами науковими організаціями фундаментальних, прикладних досліджень, науково-технічних розробок, а також наданих науково-технічних послуг (без ПДВ) в грошовому виразі постійно збільшується, відмітимо різке зменшення питомої ваги обсягу виконаних наукових і науково-технічних робіт у ВВП: з 0,90% у 2010р. до 0,64% у 2015р. (табл. 2).

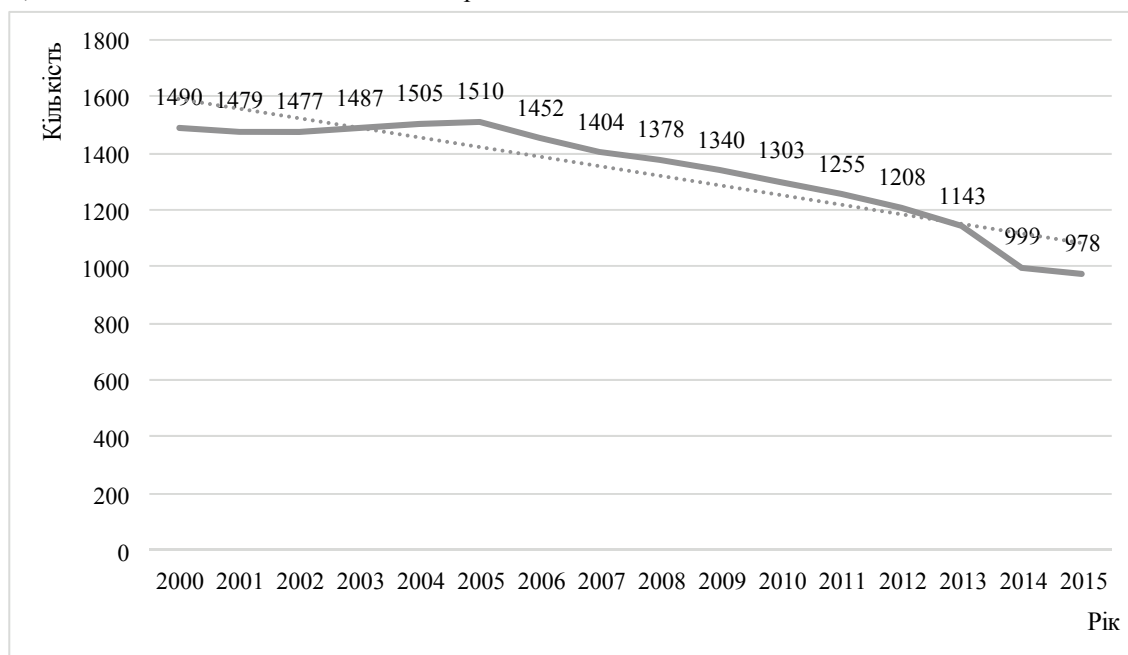

Рис. 2. Кількість організацій, які виконують наукові дослідження й розробки в Україні [3]

Таблиця 2

Обсяг виконаних наукових та науково-технічних робіт [розроблено на підставі [3]].

Рік	Всього, у фактичних цінах, млн. грн.	Питома вага обсягу виконаних наукових і науково-технічних робіт у ВВП, %
2010	9867,1	0,90
2011	10349,9	0,79
2012	11252,7	0,80
2013	11781,1	0,80
2014 ¹	10950,7	0,69
2015 ¹	12611,0	0,64

Примітка:

¹ – дані наведені без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції

Вище аналізовані показники ще раз засвідчують актуальність і необхідність розробки та інкорпорації механізмів і інструментів податкового стимулювання витрат на НДДКР у вітчизняну інституційну архітектуру податкового регулювання з метою посилення інноваційної складової у забезпеченні соціально-економічного розвитку суспільства.

Дещо позитивною є динаміка інноваційної активності вітчизняних підприємств за показником кількості таких суб'єктів та загальної суми витрат на інновації. Зокрема, якщо у 2010 р. питома вага підприємств, що займалися інноваціями становила 13,8 % то у 2016 р. вона збільшилася на 5,1 % до 18,9 %. Загальна ж сума витрат таких підприємств зросла за від-

повідний період з 8045,5 млн. грн. до 23229,5 млн. грн. (табл.3).

Аналізуючи структуру витрат підприємств, що займалися інноваціями, відмітимо, що найбільшу їх частину було спрямовано на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення. Тому пропонується заходи податкового регулювання реалізовувати із врахуванням необхідності коригування структури витрат на інновації у сторону збільшення такої складової інноваційної активності вітчизняних підприємств як дослідження і розробки.

Сьогодні необхідно комплексний підхід до використання податкових регулюючих інструментів у стимулюванні впровадження інновацій на підприємствах з прив'язкою такої державної фінансової підтримки не тільки до витрат на НДДКР, але й до досягнення конкретних результатів: впровадження но-

вих технологічних процесів, акцентуючи увагу на маловідходні, ресурсозберігаючі процеси, що дозволить посилити екологічну складову у заходах державного податкового регулювання, використовуючи як інструмент стимулювання рентні платежі та екологічний податок (табл. 4).

Певним недоліком вітчизняної системи податкового регулювання економічного розвитку є те, що у сучасному Податковому кодексі України взагалі відсутнє слово «інновація», не визначені прямі механізми реалізації податкового стимулювання розвитку інноваційної діяльності суб'єктів господарювання. Незважаючи на таку ситуацію, деякі положення пільгового оподаткування при запровадженні нових технологій, здійсненні витрат на науково-дослідні та дослідницько-конструкторські роботи все ж таки присутні (табл. 5).

Таблиця 3

Інноваційна активність вітчизняних підприємств [розроблено на підставі [3]]

Рік	Питома вага підприємств, що займалися інноваціями, %	Загальна сума витрат, млн.грн.	У тому числі за напрямками			
			дослідження і розробки	придбання інших зовнішніх знань	придбання машин обладнання та програмного забезпечення	інші витрати
2010	13,8	8045,5	996,4	141,6	5051,7	1855,8
2011	16,2	14333,9	1079,9	324,7	10489,1	2440,2
2012	17,4	11480,6	1196,3	47,0	8051,8	2185,5
2013	16,8	9562,6	1638,5	87,0	5546,3	2290,9
2014 ¹	16,1	7695,9	1754,6	47,2	5115,3	778,8
2015 ¹	17,4	13813,7	2039,5	84,9	11141,3	548,0
2016 ¹	18,9	23229,5	2457,8	64,2	19829,0	878,4

Примітка:

¹-дані наведені без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції;

Таблиця 4

Впровадження інновацій на промислових підприємствах [розроблено на підставі [3]].

Рік	Питома вага підприємств, що впроваджували інновації, %	Впроваджено нових технологічних процесів, процесів	у т.ч. маловідходні, ресурсозберігаючі	Впроваджено виробництво інноваційних видів продукції, найменувань	Питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової, %
2010	11,5	2043	479	2408	3,8
2011	12,8	2510	517	3238	3,8
2012	13,6	2188	554	3403	3,3
2013	13,6	1576	502	3138	3,3
2014 ¹	12,1	1743	447	3661	2,5
2015 ¹	15,2	1217	458	3136	1,4
2016 ^{1,2}	16,6	3489	748	4139	...

Примітки:

¹-дані наведені без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції;

²-дані наведені за результатами державного статистичного спостереження за формою № ІНН "Обстеження інноваційної діяльності підприємств за період 2014-2016 років" (за міжнародною методологією).

Таблиця 5

Сучасні податкові інструменти регулювання інноваційної, науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності в Україні [розроблено на підставі [4]]

Назва податку	Регулюючий податковий елемент	Умови застосування механізму
Податок на прибуток	Звільнення від оподаткування прибутку (тимчасово, до 1 січня 2025 року) підприємств - суб'єктів літакобудування	Вивільнені кошти використовуються на НДДКР з літакобудування, створення чи переоснащення матеріально-технічної бази, збільшення обсягу виробництва, запровадження новітніх технологій.
	Звільнення від оподаткування операцій	Оплати вартості фундаментальних досліджень, НДДКР особою, яка безпосередньо отримує такі кошти з рахунка органу, що здійснює казначейське обслуговування бюджетних коштів.
		Безкоштовної передачі приладів, обладнання, матеріалів, крім підакцизних, науковим установам та науковим організаціям, вищим навчальним закладам III - IV рівнів акредитації, внесеним до Державного реєстру наукових організацій, яким надається підтримка держави.
		Безоплатної передачі майна ДК "Укроборонпром" та державними підприємствами, які включені до його складу, якщо така передача здійснюється підприємствам, установам чи організаціям з метою підтримки НДДКР державних підприємств, установ та організацій.
	Звільнення від оподаткування операцій (тимчасово до 1 січня 2019 року)	Постачання на митній території України результатів НДДКР, які виконуються для потреб космічної діяльності.
	Звільнення від оподаткування операцій (тимчасово до 1 січня 2025 року)	Постачання на митній території України результатів НДДКР, які виконуються для потреб літакобудівної промисловості.
Податок на доходи фізичних осіб	Не включення до оподаткованого доходу	Цільова благодійна допомога, що надається у будь-якій сумі платнику податку, який проводить наукове дослідження або розробку, для відшкодування вартості обладнання, матеріалів, інших витрат.
	Не включення до розрахунку загального місячного (річного) оподаткованого доходу	Суми коштів з Державного бюджету України дійсним членом (академікам) та членам-кореспондентам Національної академії наук України, Української академії аграрних наук, Академії медичних наук України, Академії педагогічних наук України, Академії правових наук України та Академії мистецтв України як щомісячна довічна плата за звання дійсного члена та члена-кореспондента.
Земельний податок	Звільнення від сплати податку	Заклади науки, освіти, які повністю утримуються за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів.
Рентна плата за спеціальне використання води	Не включення до об'єкту оподаткування	Вода, що забирається науково-дослідними установами, перелік яких затверджується Кабінетом Міністрів України, для проведення наукових досліджень у галузі рисосіяння та для виробництва елітного насіння рису.
Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів	Включення до об'єкту оподаткування	Використання корисних властивостей лісів для проведення науково-дослідних робіт.

До сучасних податкових елементів регулювання інноваційної, науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності в Україні, які представлені в Податковому кодексі України належать:

- звільнення від оподаткування прибутку (тимчасове) підприємств-суб'єктів літакобудування;
- звільнення від оподаткування операцій, в т.ч. тимчасове;

- не включення до оподаткованого доходу цільової благодійної допомоги;
- не включення до розрахунку загального місячного (річного) оподаткованого доходу певних доходів;
- звільнення від сплати податку;
- не включення до об'єкту оподаткування певних об'єктів оподаткування;

- включення до об'єкту оподаткування певних об'єктів оподаткування.

Для розвитку вітчизняного механізму податкового регулювання науково-дослідної та інноваційної діяльності було б доцільним запровадити:

- пільгове оподаткування яке б враховувало витрати на НДДКР, а також прискорену амортизацію капітальних витрат на НДДКР, інноваційних і патентних боксів із пільговою ставкою оподаткування доходів від інтелектуальної власності, отриманої як результат проведення НДДКР;

- механізм «патентного вікна» який передбачає пільгову ставку оподаткування прибутку підприємств при реалізації запатентованої інноваційної продукції;

- пільгову ставку податку на доходи фізичних осіб при оподаткуванні стипендій докторантів, а також доходів у вигляді заробітної плати учасників державних науково-дослідних робіт;

- податкове стимулювання приватних благодійних внесків на НДДКР, але із обмеженням їх розміру та з диференціацією для фізичних і юридичних осіб, цільовим направленням в рамках чітко визначених робіт. Одним із варіантів такого стимулювання може бути надання можливості фізичній особі відно-

сити до податкової знижки суми перерахованої інноваційним компаніям, науково-дослідним інститутам, іншим державним вищим навчальним закладам і науково-дослідним установам.

Є доцільним забезпечити контроль за витратами на НДДКР при використанні податкових пільг з наданням останніх платникам які вже здійснюють аналізовану діяльність певний період часу. Оцінку можливості надання пільг для платників податків варто проводити заздалегідь, що зменшить ризики нецільового їх використання.

З метою мінімізації ризиків по ухиленню від оподаткування при використанні досліджуваних податкових пільг, варто їх надавати (у разі перевищення певного розміру) не на початкових етапах інноваційного процесу, а по факту реалізації вже готового інноваційного продукту. Зазначене дозволить також посилити ефект від податкового регулювання на останньому етапі інноваційної діяльності, а саме при реалізації розроблених товарів чи послуг.

Практика зарубіжних країнах податкового стимулювання НДДКР засвідчує активний підхід до використання інструментів податкового регулювання інноваційної діяльності (табл. 6).

Таблиця 6

Основні інструменти податкового стимулювання НДДКР у зарубіжних країнах

[розроблено на підставі [5]]

Назва країни	Податковий кредит на НДДКР (R&D Tax credit)	Збільшене вирахування з податкової бази на НДДКР («R&D Super deduction»)	Спеціальний податковий режим пільгового оподаткування результатів інноваційної діяльності (Patent or Innovation Box)
1	2	3	4
Австралія	+		
Австрія	+		
Бельгія	+	+	+
Бразилія		+	
Канада	+		
Китай		+	
Чеська Республіка		+	
Данія	+		
Франція	+		+
Угорщина	+	+	+
Індія		+	
Ірландія	+		+
Ізраїль		+	+
Італія	+		+
Японія	+		
Казахстан		+	
Корея	+		+
Латвія		+	
Литва		+	
Люксембург			+
Мальта	+	+	+
Нідерланди	+		+
Польща		+	
Португалія	+		+
Румунія		+	
Росія		+	
Сінгапур		+	

Продовження табл. 6

1	2	3	4
Словацька Республіка		+	Нове законодавство в стадії обговорення
Південно-Африканська Республіка		+	
Іспанія	+		+
Швейцарія			+
Туреччина	+	+	+
Великобританія	+	+	+
США	+		

Аналізуючи табл. 6, відмітимо, що деякі країни застосовують комплексний підхід до податкового регулювання витрат на НДДКР, використовуючи в якості стимулювання наступні податкові інструменти: податковий кредит на НДДКР (R&D Tax credit), збільшене вирахування з податкової бази на НДДКР («R&D Super deduction») та спеціальний податковий режим пільгового оподаткування результатів інноваційної діяльності (Patent or Innovation Box). До таких країн належить Бельгія, Угорщина, Мальта, Туреччина та Великобританія.

Серед основних сучасних податкових інструментів стимулювання НДДКР ми можемо виділити наступні:

- об'ємний податковий кредит на проведення НДДКР;
- прирістний податковий кредит на НДДКР;

- гібридні схеми, що поєднують як об'ємний так і прирістний кредит;
- податкові відрахування витрат на НДДКР;
- зниження податкових виплат для персоналу, який бере участь у проведенні НДДКР;
- окремі спеціальні податкові стимули для малих підприємств які займаються НДДКР;
- пільги для нових фірм і стартапів які спеціалізуються на НДДКР;
- наявність граничного обсягу податкових пільг, на які може розраховувати їх одержувач;
- податкові пільги на НДДКР, прив'язані до валового доходу їх розробників.

Досить широкий перелік типів податкового стимулювання науково-дослідної та інноваційної діяльності має місце в Сполучених Штатах Америки (табл. 7).

Таблиця 7

Основні типи податкового стимулювання науково-дослідної та інноваційної діяльності в зарубіжних країнах [6]

Тип стимулювання	Зміст	Країни
Податкове стимулювання нарощування витрат на НДДКР	Дослідницькі податкові знижки / кредити (прирістні, об'ємні, змішані)	США, Норвегія, Великобританія, Австралія, Франція, Угорщина, Польща
Податкове стимулювання малих і середніх наукоємних фірм	Готівкове відшкодування витрат на дослідження і розробки. Податкові канікули щодо сплати податку на прибуток	США, Норвегія, Великобританія, Австралія, Франція, Канада
Податкове стимулювання нарощування витрат на придбання новітнього обладнання	Списання / відшкодування витрат на придбання обладнання у вигляді амортизаційних відрахувань, прискорена амортизація, амортизаційна премія	США, Великобританія, Угорщина
Податкове стимулювання інвестицій у нові технології (зокрема венчурне інвестування)	Пільги при купівлі нових технологій – податкові відрахування (знижки), податкові списання, інвестиційні податкові кредити	США, Угорщина, Польща, Канада
Формування особливих економічних зон (у тому числі технологічних парків)	Пільги щодо сплати прибуткового, земельного податків, ПДВ та мит для учасників технопарків і спеціальних економічних зон	Польща, США

В США використовується наступне податкове стимулювання: малих і середніх наукоємних фірм; нарощування витрат на НДДКР; нарощування витрат на придбання новітнього обладнання; інвестицій у нові технології (венчурне інвестування). Крім того є практика формування особливих економічних зон та технологічних парків.

В практиці розвинених країн використовуються податкові кредити на наукові дослідження і експери-

менти (Scientific Research & Experimental Development tax credit); податкові кредити на інноваційні НДДКР (Innovation / Research and Experimentation tax credit); податкові пільги на НДДКР (Research and Development tax concession). В багатьох країнах світу механізм надання податкового кредиту передбачає врахування загальної суми витрат на НДДКР (повнооб'ємний податковий кредит (R&D Volume-based Tax Credit). В деяких країнах цей механізм стимулювання визначає

розмір податкового кредиту із врахуванням приросту витрат на НДДКР за певний податковий період (прирістний податковий кредит (R&D Tax Incremental Credit)).

Така податкова підтримка може збільшити витрати платників податків на НДДКР, стимулювати приватні інвестиції у інноваційні дослідження та розробки. Відповідь на податкові пільги може бути різною і визначатися розміром платників, роботою у високо- або низько технологічних секторах економіки. Ефективність податкового регулювання витрат на НДДКР

для малого підприємства буде дещо вищою, адже для нього кількість альтернативних джерел підтримки (для прикладу банківські кредити) є набагато нижчою від великого бізнесу. Розмір приватних витрат на НДДКР по відношенню до податкових пільг може бути більшим у разі існування довгострокової державної фінансової підтримки таких платників.

На сьогодні існує досить багато наукових досліджень, автори яких дають оцінку ефективності впливу оподаткування на проведення НДДКР (табл. 8).

Таблиця 8

Наукові дослідження які засвідчують ефективність податкового кредиту на проведення НДДКР

[розроблено на підставі [7, с. 43]].

Автор і його наукова публікація	Вивчена вибірка	Відношення приросту витрат на НДДКР до вартості податкових пільг	Оцінка цінової еластичності
Kenneth J. Klassen, Jeffrey A. Pittman, and Margaret P. Reed, "A Cross-National Comparison of R&D Expenditure Decisions: Tax Incentives and Financial Constraints," Contemporary Accounting Research 21 (3) (2004): 639–680.	110 фірм, 1991-1997	2,96	Не надається
Theofanis Mamuneas and M. Ishaq Nadiri. "Public R&D Policies and Cost Behavior of the U.S. Manufacturing Industries", Journal of Public Economics 63 (1) (1996): 57–81.	15 галузей, 1981-1988	0,95	0,95 - 1,0
Philip G. Berger, "Explicit and Implicit Effects of the R&D Tax Credit," Journal of Accounting Research 31 (2) (1993): 131–171.	263 фірми, 1982-1985	1,74	1,0 - 1,5
Bronwyn H. Hall, "R&D Tax Policy During the Eighties: Success or Failure?", Tax Policy and the Economy 7 (1993): 1–36.	950 фірм, 1981 - 1991	2,0	1,0 – 1,5 (короткостроково) та 2,0 (довгостроково)
William W. McCutchen, "Estimating the Impact of the R&D Tax Credit on Strategic Groups in the Pharmaceutical Industry" Research Policy 22 (4) (1993): 337–351.	20 великих фармацевтичних компаній, 1982-1985	0,29 – 0,35	0,25 – 10,0
James R. Hines, "On the Sensitivity of R&D to Delicate Tax Changes: The Behavior of U.S. Multinationals in the 1980s." In A. Giovannini, R.G. Hubbard, and J. Slemrod, eds., Studies in International Taxation (Chicago, IL: University of Chicago Press, 1993).	116 транснаціональних компаній, 1984-1989	1,3 – 2,0	1,2 – 1,6
Martin N. Baily and Robert Z. Lawrence, "Tax Incentives for R&D: What Do the Data Tell Us?", Study commissioned by the Council on Research and Technology, Washington, D.C, 1992.	12 галузей, 1981-1989	1,3	0,75
Janet W. Tillinger, "An Analysis of the Effectiveness of the Research and Experimentation Tax Credit in a q Model of Valuation," Journal of the American Taxation Association 13 (2) (1991): 1–29.	506 фірм, 1980-1985	0,19 (в діапазоні 0,08 – 0,42)	Не надається
Government Accountability Office, "Tax Policy and Administration: The Research Tax Credit Has Stimulated Some Additional Research Spending," GAO/GGD-89-114, Report to Congressional Requesters, 1989.	800 великих фірм, 1981-1985	0,15 – 0,36	Від -0,2 до -0,5
Edwin Mansfield, "The R&D Tax Credit and Other Technology Policy Issues," American Economic Review 76 (2) (1986): 190–194.	110 фірм, 1981-1983	0,3 – 0,6	0,35 (короткостроково)
Robert Eisner, Steven H. Albert, and Martin A. Sullivan, "The New Incremental Tax Credit for R&D: Incentive or Disincentive?", National Tax Journal 37 (2) (1986): 171–183.	592 фірми, 1980 -1982	Результати не є значимими	Не є значимими

Деякі автори дають оцінку цінової еластичності додаткових витрат на проведення НДДКР як відношення зміни витрат на НДДКР (у %) при даній зміні

фінансових витрат держави щодо надання податкового кредиту (у %). Результати таких досліджень показують, що податковий кредит є ефективним фінан-

совим інструментом стимулювання приросту приватних витрат на проведення НДДКР, якщо показник цінової еластичності, рівний або перевищує значення 1.

ВИСНОВКИ

Отже, рекомендації щодо підвищення ефективності державного фінансового регулювання розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності за допомогою впливу важелів податкового регулювання на науково-дослідну та інноваційну діяльність полягатимуть у необхідності інкорпорації у вітчизняний механізм оподаткування:

- інвестиційного податкового кредиту на НДДКР (R&D Tax credit), який надається на початковій стадії інноваційного процесу і розраховується від суми інвестицій в створення кваліфікованих матеріальних і нематеріальних активів, зменшуючи суму фактично нарахованого податку, що дозволить простимулювати капіталовкладення в наукоємні галузі економіки;

- інвестиційного (підвищеного) вирахування витрат на НДДКР («R&D Super deduction»), яке розраховується як відсоток від суми фактичних чи прогнозних витрат на створення, придбання чи реконструкцію певних кваліфікованих видів матеріальних і нематеріальних активів. Регулюючи суму вирахування, і зменшуючи, таким чином, базу оподаткування податком на прибуток, можливо стимулювати капіталовкладення в наукоємні технології і розробки на початковій стадії інвестиційного процесу: інвестиції в новітні економічно безпечні і енергозберігаючі технології виробництва;

- спеціального податкового режиму пільгового оподаткування результатів інноваційної діяльності «Innovation Box», який надасть можливість вітчизняним компаніям оподатковувати доходи від інтелектуальної власності за заниженою ставкою податку на прибуток в тому випадку якщо такі доходи перевищують витрати на розвиток інтелектуальної власності;

- спеціального податкового режиму «Patent Box» по відношенню до доходів від використання прав на об'єкти інтелектуальної власності або їх продажу, що дозволить простимулювати капіталовкла-

дення в наукоємні інновації та технології;

- прискореної амортизації, яка застосовується до обладнання і матеріалів які використовуються, як для цілей науково-технічних досліджень, так і при створенні інноваційних технологій і продуктів.

Вплив податкового регулювання на науково-дослідну та інноваційну діяльність посилиться і матиме кращі результати лише в комплексі з іншими формами державної підтримки, що є перспективним напрямом подальших наукових досліджень.

Список використаних джерел

1. Direct government funding of business R&D and tax incentives for R&D. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.innovationdata.be/i/PUB_01/Direct-government-funding-business-RD-tax-incentives-for-RD.

2. World Development Indicators: Global goals: promoting sustainability. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://wdi.worldbank.org/tables>

3. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

4. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. № 2755-17 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>

5. Global Research & Development Incentives Group. April 2017. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.pwc.com/gx/en/tax/pdf/pwc-global-r-and-d-brochure-april-2017.pdf>

6. Точиліна І.В. Досвід податкового стимулювання інноваційного розвитку економіки / І. В. Точиліна // Наукові праці НДФІ. – 2016. – Вип. 3. – С. 54-68. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npdfi_2016_3_5

7. Tyson L. and Linden G. The Corporate R&D Tax Credit and U.S. Innovation and Competitiveness. Gauging the Economic and Fiscal Effectiveness of the Credit. Center of American Progress. January 2012. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://usa.cciee.org.cn/WebSite/usa/Upload/File/201207/20120717203427826500.pdf>